

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ Х МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ім. Г. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ» ім. І. СІКОРСЬКОГО

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ X МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ»**

**REPORTS OF THE X INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE "A PERSON, A SOCIETY, COMMUNICATIVE
TECHNOLOGIES"**

м. Харків, 27–28 жовтня 2022 р.

Харків
2022

УДК 740+656+338

ББК 87

Л 93

Головні редактори:

Панченко С.В. – доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, ректор Українського державного університету залізничного транспорту

Андрущенко В.П. – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Редакційна колегія:

Абашик В.О. – д-р філос. наук, професор

Бакланов О. М. – д-р хім. наук, професор

Близиук Л. М. – канд. філол. наук, доцент

Ватуля Г. Л. – д-р техн. наук, професор

Даніл'ян В. О. – канд. філос. наук, доцент

Дудін О.А. – канд. техн. наук, доцент

Змій С.О. – канд. техн. наук, доцент

Каграманян А.О. – канд. техн. наук, доцент

Кравець А. М. – канд. техн. наук, доцент

Колеснік К. Е. – канд. іст. наук, доцент, академік ТАУ

Куценко М. Ю. – канд. техн. наук, доцент

Новіков Б. В. – д-р філос. наук, професор

Павлов В. І. – канд. філос. наук, доцент

Панченко В. В. – канд. техн. наук, доцент

Соломніков І.В. – канд. екон.наук, ст. викладач

Толстов І. В. – канд. філос. наук, доцент

Устенко О. В. – д-р техн. наук, професор, академік ТАУ

Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту (протокол № 6 від 30.11.2022 р.)

Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. 27-28 жовтня 2022р. Відп.за випуск Н.В.Алексєєнко. — Харків : Мачулін, 2022. — 284 с..

ISBN 978-617-8195-30-4

УДК 740+656+338

Матеріали подано в авторській редакції

ISBN 978-617-8195-30-4

© Авторський колектив, 2022

© Мачулін, худ. оформлення, 2022

МОСКВІН Я. В., асистент

Харківський національний медичний університет

м. Харків, Україна

ЛЮДИНА І БОГ ПІСЛЯ ДЖ. ПІТЕРСОНА ТА С. ЖИЖЕКА

Канадський дослідник Джордан Пітерсон за останні декілька років став чине найбільшою інтелектуальною знаменитістю західної сучасності. Скандали, які охоплюють його популярність, допомогли йому розширити аудиторію своїх прихильників. Проте окрім ораторських здібностей, Дж. Пітерсон є цікавим психологом філософського спрямування, який продовжує схрещувати теорію еволюцію із юнгіанською психологією. Він робить це зрозумілим для широкого загалу способом, тому є провідним науково-популярним автором. Проте яку філософію несе його підхід до людини? Зосередимось на антропології Дж. Пітерсона та його розумінні відносин у парі «Людина та Бог». Актуальність цього питання підтверджується тим, що цікавість до богословської тематики в ХХІ ст. не згасає, а дебати між знаменитими науковцями щодо віри та атеїзму не перериваються.

У публічній дискусії між Дж. Пітерсоном і С. Жижеком [2] розбиралися політичні питання, місце правих і лівих політичних течій перед початком 20х років ХХІ ст.. Дж. Пітерсон захищав капіталізм, в той час як С. Жижек захищав скоріше не марксизм, а гегельянство у лівому дискурсі. Проте тут цікава не соціальна проблематика цих важливих дебатів, а антропологічна, яка в тому числі полягає у відношенні людини до Бога. Дж.Пітерсон розуміє Бога як певний психологічний архетип і наполягає на його необхідності. А в дебатах із Семом Гаррісом Дж.Пітерсон [3] прямо відстоює важливість віри в Бога, в чому простежується вплив К. Юнга, який наполягав на необхідності упорядкування відносин між людиною та богом. Дж. Пітерсон розвиває ідею про необхідність мати таку віру на соціальному рівні. Для нього

людина є біологічною істотою, проте її еволюція відбувається не через біологічні закони, вона пов'язана із внутрішнім і соціальним світом людини [1]. Таким чином, еволюційний підхід для Дж. Пітерсона не є позитивістським, а є юнгіанським і водночас спрямованим на застосуванні вірив бога у реальне життя. Дж. Пітерсон намагається поєднати психологічну сферу із філософським підходом до розуміння Бога, в якого, за великим рахунком, неможливо не вірити. Якщо на пряме питання щодо його віри в бога Дж. Пітерсон не зміг відповісти однозначно, то його відповідь була однозначною в тому, що наша мораль безпосередньо пов'язана з цією вірою і не може розвиватися тільки як система категоричних імперативів.

Для С. Жижека як для матеріаліста людина є біологічною істотою, проте їй безумовно потрібне певне уявлення про бога. Отже хоча Дж. Пітерсон і С. Жижек є запеклими протагоністами у поглядах на суспільство, вони парадоксальним чином розуміють Бога як дуже важливе і вельми необхідне уявлення, і, що принципово, не якогось абстрактного бога, а саме християнського Бога, якщо йдеться про людину західної культури.

Погляди К. Юнга, який, безумовно, не був матеріалістом [5], допомагають Дж. Пітерсону продовжувати конструювати матеріалістичну картину Всесвіту, яка має великі проблеми в своєму узгодженні із сучасною наукою. З іншого боку, погляди Гегеля на Бога допомагають С. Жижеку, але поняття Бога Дж. Пітерсона та С. Жижека схоже. Такий бог - це певна проекція, яка є прикладом для людини і найяскравіше виявляється не в образі якось духу або містичної істоти, а в конкретній постаті Ісуса Христа. Наприклад, молитва, для цих двох філософів буде сприйматися цілком позитивно, а не як інфантильна практика, як це було для атеїстів минулого століття. Інші релігійні обряди, за логікою речей, будуть вважатися таким же важливими для людини та суспільства. За

Дж.Пітерсоном необхідними для психіки та соціуму, для С. Жижека важливим задля діалектичного розвитку та історичної моралі.

Антропологічний сенс такого бачення очевидний - бог стає служником людини, а не навпаки. В цьому формулюванні поки немає нічого антихристиянського, проте акценти видають за таким відношенням до бога «капіталістично-еволюційну вигоду» у випадку Дж. Пітерсона та «інтелектуальну зверхність»діалектика над Богом та людиною у випадку С.Жижека. Після того як бог став людиною, він більше не може залишатися богом, стверджує С.Жижек [4]. Якщо бог перетворився на людину, це також означає, що людина стала богом. Чи є таке уявлення спокусою, яку пропонував Змій в Едемському саду? Дуже ймовірно, отже, за своєю сутністю такі погляди не можуть вважатися християнськими.

Список використаних джерел

1. Peterson J. В .Maps of Meaning: The Architecture of Belief. London: Routledge, 1999. 564 p.
2. Дебати С. Жижека та Дж. Пітерсона. Електронний ресурс.
*Режим доступу:*Відео
3. Дебати Дж. Пітерсона та С. Гарріса. Електронний ресурс.
*Режим доступу:*Дебати
4. Жижек С. МилбанкДж. Монструозность Христа; пер. с англ. Д. Хамис. Москва: РИПОЛ классик, 2020. 544 с.
5. Юнг К. Архетипи і колективне несвідоме; пер. з нім. К. Котюк. Львів: Астролябія, 2013. 588 с.

ЗМІСТ

ПРИВІТАННЯ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ	3
СЕКЦІЯ І. ФІЛОСОФСЬКІ ТА ГУМАНІТАРНІ НАУКИ	
АБАШНІК В.О. ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА У НІМЕЦЬКОМОВНІЙ ЛІТЕРАТУРІ 19-ГО СТОЛІТТЯ	6
АБАШНІК У.В. «АНАТОМІЯ» (1999): МІЖ ФІЛЬМОМ ЖАХІВ ТА ВЧЕННЯМ ГІППОКРАТА	11
АСМУТ Х. СИМВОЛІЧНІ ФОРМИ ЕРНСТА КАССІРЕРА (1874– 1945)	15
БЕРЕЗНИЙ В.М., ЄРМОЛЕНКО О.А., ЛИСЬОНКОВА Н.М. ЛЮДИНА ТА ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ – ВОРОГИ ЧИ ДРУЗИ?	21
БЛИЗНЮК Л.М. МОВНА СУГЕСТІЯ ЯК НЕЙРОЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ РИТОРИКИ	25
БЛИЗНЮК Л.М., ВАРЛАМОВА А. СЕМАНТИЧНІ БАР'ЄРИ КОМУНІКАЦІЇ	27
ВОЛОШИНА О.М., НЕШКО С.І. СИНТАГМАТИКА ТА ПАРАДИГМАТИКА	30
ГОНЧАР В.В., ВЕРЕТЕЛЬНИКОВА Н. А., БАТУЛІН Д. С. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ЯК СКЛАДОВА ЗАГАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ	31
ГОНЧАРОВ С. О. МЕТАФІЗИКА Ю. В. МАМЛЄЄВА ЯК ПРОДОВЖЕННЯ ТРАДИЦІЇ РОСІЙСЬКОЇ РЕЛІГІЙНОЇ ФІЛОСОФІЇ: ПРИХОВАНА ЗАГРОЗА ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	33
ДАНІЛ'ЯН В.О. СИНДРОМ «ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ» В ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗВО ТА МЕТОДИ ЙОГО ПОПЕРЕДЖЕННЯ	36
ДАНІЛ'ЯН В.О., РУДЬ Ю.С., МИРОНЧУК І.О.	39

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА: ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ	
ЄСИПОВА К.О. КТЕСІБІЙ ОЛЕКСАНДРІЙСЬКИЙ – БАТЬКО ПНЕВМАТИКИ	41
ЗАГРІЙЧУК І. Д. ВИПРОБУВАННЯ ФІЛОСОФІЇ ВІЙНОЮ	45
КІПЕНСЬКИЙ А.В., ПОНОМАРЬОВ О.С., ЧЕБОТАРЬОВ М.К., ХАРЧЕНКО А.О. ОНТОЛОГІЧНІ ВЕКТОРИ ФЕНОМЕНУ УПРАВЛІННЯ	48
КОЛЕСНИК К.Е., КРАВЕЦЬ А.М МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ АЛЬЯНС ЦИВІЛІЗАЦІЙ ООН (UNAOC)– ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ	52
КОЛИЧЕВА Т.В. ФІЛОСОФСЬКИЙ ЗМІСТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ	58
КОММЕДАЛ О. КОНЦЕПЦІЯ ГЛИБИННОЇ ЕКОЛОГІЇ АНРІ НЕССА	60
КРАВЧЕНКО О.О., НЕШКО С.І. ІДІОЛЕКТ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ НАУКАМИ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ	63
ЛУЧКО О.Р., ДОВЖЕНКО С.С. ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ	64
МОСКВІН Я. В. ЛЮДИНА І БОГ ПІСЛЯ ДЖ. ПІТЕРСОНА ТА С.ЖИЖЕКА	68
НОС Н.М. КОНФЕСІЙНИЙ СТИЛЬ: СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК	71
НОТЧЕНКО Д.А. ОСНОВНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО СПІЛКУВАННЯ ТА КОМУНІКАЦІЇ	73
ПАНКОВ Г. Д. РОЗДУМ ПРО ПЛОТЬ ЯК РОЗДУМ ЛЮДСЬКУ ДОЛЮ У ТВОРЧОСТІ Г. СКОВОРОДИ	76

Наукове видання
Відповідальність за редагування та достовірність інформації
несуть автори роботи

Людина, суспільство, комунікативні технології:
матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф.
27-28 жовтня 2022 р.

Reports of the X International scientific-practical conference
“A person, a society, communicative technologies”

Відп. за випуск Н.В.Алексееенко.

Підписано до друку 16.11.2022. Формат 60x84/16.
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап.
Ум. друк. арк. 27,67. Обл.-вид. арк. 41,8.
Наклад 300 пр. Зам. № 2112

Видавець Мачулін Л.І.
тел. +38(068)886-52-57
editor2016@ukr.net
<http://knigoizdat.org.ua>
Свідоцтво про держреєстрацію:
сер. ХК №125 від 24.11.2004

Віддруковано в ПП Озеров Г. В.
м. Харків, вул. Університетська, 3, кв. 9.
Свідоцтво про реєстрацію: № 818604 від 02.03.2000.